

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 22/2017-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 12. decembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou LEGAL GROUP, s. r. o., Trnavská cesta 27/B, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát [REDACTED], LL.M., vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb do Zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja vo volebnom obvode č. 16 konaných 4. novembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. novembra 2017 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánu územnej samosprávy – volieb do Zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja (ďalej aj „samosprávny kraj“) vo volebnom obvode č. 16 konaných 4. novembra 2017.

2. Sťažnosť smeruje proti zvolenému kandidátovi vo voľbách poslancov Zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja za volebný obvod č. 16, ktorým je [REDACTED] (ďalej aj „zvolený kandidát“).

3. Sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

«Dňa 04.11.2017 sa konali voľby do orgánu územnej samosprávy - samosprávnych krajov. Sťažovateľ kandidoval na poslanca zastupiteľstva pre Bratislavský samosprávny kraj (ďalej len „BSK“), a to ako kandidát pre volebný obvod č. 16, t.j. pre Borinku, Marianku a Stupavu (ďalej len „príslušný volebný obvod“), pričom z tohto volebného obvodu mohol byť zvolený len 1 poslanec.

V príslušnom volebnom obvode bolo podľa oficiálnych definitívnych výsledkov uverejnených štatistickým úradom... vo voľbách pre kandidátov na poslancov zastupiteľstva BSK celkom odovzdaných 3.556 platných hlasov.

Sťažovateľ ako kandidát na poslanca zastupiteľstva BSK získal v príslušnom volebnom obvode spolu 1.144 hlasov, čo predstavuje 32,17 % - ný podiel na celkovo odovzdaných platných hlasoch v príslušnom volebnom obvode, t.j. získal v príslušnom volebnom obvode viac ako 10 % hlasov voličov a preto je sťažovateľ v zmysle § 59 ods. 1 zákona č. 38/1993 o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o organizácii Ústavného súdu“) oprávnený podať túto sťažnosť.

Zvolený kandidát získal v príslušnom volebnom obvode spolu 1.248 hlasov, čo predstavuje 35,09 % -ný podiel na celkovo odovzdaných platných hlasoch v príslušnom volebnom obvode. Z uvedeného vyplýva, že zvolený kandidát získal v príslušnom volebnom obvode len o 104 hlasov viac ako sťažovateľ.

Sťažovateľ je na základe viacerých podnetov od samotných voličov zúčastnených na voľbách v príslušnom volebnom obvode toho názoru, že počas volieb v príslušnom volebnom obvode došlo k takému konaniu, ktoré má za následok závažné porušenie zákona č. 181/2014 o volebnej kampani a o zmene a doplnení zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o volebnej kampani“), ako aj porušenie čl. 30 ods. 3 a 4 zákona č. 460/1992 Ústava Slovenskej

republiky (ďalej len „Ústava SR“). Z tohto dôvodu podáva sťažovateľ túto sťažnosť, nakoľko sa domnieva, že došlo k porušeniu ústavnosti a zákonnosti volieb.

Sťažovateľ Ústavnému súdu navrhuje, aby nálezom vyhlásil voľby do orgánu územnej samosprávy - zastupiteľstva BSK vo volebnom obvode č. 16 pre Borinku, Marianku a Stupavu konané dňa 04.11.2017 za neplatné.»

4. Sťažovateľ tvrdenia o neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánu samosprávneho kraja založil primárne na svojich zisteniach, že „... pred každou budovou v Stupave, v ktorej sa nachádzali volebné miestnosti prebiehal počas celého dňa konania volieb, t.j. počas volebného moratória zber podpisov pod petíciu proti hazardu, pod ktorou bol na každom petičnom hárku ako člen petičného výboru ako prvý uvedený zvolený kandidát [REDAKOVANÉ], ktorý bol zároveň na každom petičnom hárku uvedený ako osoba určená pre styk s orgánmi verejnej moci ako aj pre doručovanie...“. Podľa názoru sťažovateľa tým malo dôjsť k porušeniu § 2 ods. 2 zákona č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani a o zmene a doplnení zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o volebnej kampani“) podľa ktorého «Volebná kampaň začína dňom uverejnenia rozhodnutia o vyhlásení volieb v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „vyhlásenie volieb“) a končí 48 hodín pred dňom konania volieb».

5. V uvedenej súvislosti sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«...voliči, ktorí boli pred vstupom do volebnej miestnosti priamo oslovení osobami, ktoré podpisy zbierali, pričom tieto osoby počas rozhovorov s voličmi aj verejne prezentovali, že sa jedná o petíciu [REDAKOVANÉ], t.j. kandidáta na poslanca do zastupiteľstva BSK, za ktorého bolo možné hlasovať v práve prebiehajúcich voľbách.

Podľa vyjadrení jednotlivých voličov, sa osoby zbierajúce podpisy nachádzali nie len v bezprostrednej blízkosti, ale aj priamo v budovách, v ktorých sa konali voľby, a to pred volebnými miestnosťami, pričom sa im údajne nedalo vyhnúť a oslovovali každého pred vstupom do volebnej miestnosti.

Ako člen Petičného výboru bol pod petíciou uvedený aj p. [REDAKOVANÉ], predseda jednej z volebných komisií, a to komisie umiestnenej v Mestskom kultúrnom a informačnom

centre v Stupave na Agátovej ulici. Práve tento predseda komisie podľa vyjadrenia voličov presviedčal voličov, že všetko je v poriadku a že majú stanovisko Ministerstva vnútra, že sa podpisy pod petíciu pred volebnou miestnosťou zbierať môžu, pričom toto stanovisko mal voličom ukazovať v mobilnom telefóne. Na upozornenie jedného z voličov, že stanovisko nerieši situáciu, kedy je člen petičného výboru zároveň kandidátom na poslanca do zastupiteľstva BSK sa ich snažil presvedčiť, že to je jedno.

K uvedenému Sťažovateľ uvádza, že k predmetnej téme sa pre televízne spravodajstvo vyjadril aj šéf štátnej volebnej komisie, p. [REDAKOVANÉ], ktorý sa vyjadril, cit.: „Je neprípustné aby kandidát sa počas volebného moratória ba priamo počas volieb v blízkosti volebnej miestnosti takýmto spôsobom zviditeľňoval.“

Sťažovateľ prikladá Ústavnému súdu taktiež celé video, ktoré bolo vyhotovené počas natáčania vyššie uvedeného videa pre televízne spravodajstvo zúčastnenou osobou, v ktorom predseda komisie umiestnenej v Mestskom kultúrnom a informačnom centre v Stupave na Agátovej ulici [REDAKOVANÉ] pri rozhovore s redaktorom otvorene priznáva, že predmetná petícia proti hazardu je Stupavskou petíciou, a že člen petičného výboru kandiduje za poslanca. Že v Petičnom výbore sú traja, on ([REDAKOVANÉ]), pán [REDAKOVANÉ] ktorý kandiduje za poslanca (zvolený kandidát) a pani [REDAKOVANÉ]. Ďalej tvrdil, že to že je v komisii je preto, že zastupuje Stupavu nahlas (občianske združenie) a pán [REDAKOVANÉ] (zvolený kandidát) je členom občianskeho združenia Stupava nahlas.

V zmysle nálezov Ústavného súdu je právne normy potrebné vykladať vo vzájomných súvislostiach a je potrebné brať do úvahy všeobecný zákaz vedenia volebnej kampane v čase volebného moratória. V zmysle Nálezu sp. zn. PL. ÚS 64/07 z 02.07.2008 aktivity kandidáta smerom k voličom v čase kratšom ako 48 hodín pred začiatkom volieb nemožno hodnotiť inak ako hrubé porušenie § 2 ods. 2 zákona o volebnej kampani (v tom čase § 30 ods. 2 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí).

Sťažovateľ dáva Ústavnému súdu do pozornosti, že za nedovolené konanie sa nepovažuje iba konanie jednotlivého kandidáta ale aj akékoľvek iné konanie inej tretej osoby, ktoré je spôsobilé ovplyvniť voľby, a to bez ohľadu, či s úmyslom podporiť alebo priamo na objednávku tohto kandidáta. Je nutné posúdiť nielen volebné vady spôsobené priamo kandidátmi, ale vziať do úvahy aj volebné vady spôsobené inými osobami (ochrana objektívneho volebného práva) - PL. ÚS 78/2011 zo dňa 23.02.2011. Skutočnosť, že

predmetná petícia proti hazardu je aktivitou zvoleného kandidáta [REDAKOVANÉ], potvrdzujú aj priložené printscreeny jeho konta na sociálnej sieti Facebook, čo len svedčí o tom, že zbieraním podpisov pod túto petíciu počas volieb v ktorých zvolený kandidát pán [REDAKOVANÉ] kandidoval na poslanca zastupiteľstva BSK, prezentovali osoby zbierajúce podpisy pod petíciu priamo osobu zvoleného kandidáta, a to počas volebného moratória, čím došlo priamo na mieste a v čase konania volieb k výraznému a nezákonnému ovplyvneniu mienky voličov prichádzajúcich do volebných miestností, ktoré malo za dôsledok nezákonné ovplyvnenie výsledku volieb.

Podľa nálezu Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 6/06-88 zo dňa 22.08.2006 je 48 hodín pred voľbami a počas volieb zakázaná volebná kampaň, ktorá musí predstavovať činnosť, teda súhrn viacerých aktivít, zameraných na podporu alebo slúžiacich na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta. Nie je pritom potrebné ani možné preukázať konkrétny dopad či výsledok takýchto aktivít, ale vychádza sa z ich obvyklého alebo zjavného zamerania. Pod volebným moratóriom treba chápať zákaz určitých aktivít, aj keď sú jednorazové, počas volieb a 48 hodín pred nimi v rozhlasovom a televíznom vysielaní, hromadných informačných prostriedkoch, v budovách, kde sídlia okrskové volebné komisie, a v ich bezprostrednom okolí. Medzi tieto aktivity patri aj zverejňovanie informácií o politických stranách a nezávislých kandidátoch v ich prospech alebo v ich neprospech slovom, písmom, zvukom alebo obrazom.

Význam porušovania právnej úpravy tzv. volebného moratória nemožno zľahčovať odkazmi na zánik alebo zníženie verejného záujmu na jeho existencii a na rešpektovanie slobodnej vôle voličov. Existuje verejný záujem na dodržiavaní právnej úpravy celého volebného procesu, lebo len tak sa možno priblížiť ideálu slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti, ktorý zahrňa aj súťaž podľa platných pravidiel. Občan má právo, aby sa kandidáti uchádzali o jeho hlas podľa zákonných pravidiel. Dôvodom pre vyhlásenie volieb za neplatné nie je v okolnostiach prípadu porušenie slobody občanovho rozhodovania, ale snaha ovplyvniť jeho rozhodnutie v čase, kedy to už bolo zákonom zakázané.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených v čl. 30 Ústavy SR, t.j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená pre všetkých občanov, ktorí dosiahli istú vekovú

hranicu, jednak svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Ústavný súd SR obzvlášť ochraňuje princíp slobodných volieb, ktorý zahrňuje v sebe tak organizačné záruky volebného procesu, ako aj jeho ľudsko-právnu dimenziu.

Sťažovateľ má za to, že uvedeným konaním došlo v čase volebného moratória (teda v čase 48 hodín a menej pred voľbami - v deň samotných volieb) k závažnému porušeniu zákazu vedenia kampane v zmysle § 2 ods. 2. zákona o volebnej kampani, a to v prospech zvoleného kandidáta, v dôsledku čoho bol sťažovateľ voči zvolenému kandidátovi znevýhodnený a to v takom rozsahu a takou intenzitou, že došlo k porušeniu čl. 30 ods. 4 Ústavy SR

Toto konanie malo podľa sťažovateľa vzhľadom na spoločenskú závažnosť a aktuálnosť témy boja proti hazardu na území Slovenskej republiky, za následok nepochybné ovplyvnenie vôle prichádzajúcich voličov, ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosti o tom, či výsledky volieb v príslušnom volebnom obvode zodpovedajú a sú prejavom skutočnej vôle voličov, pričom sťažovateľ opätovne poukazuje, že zvolený kandidát získal vo voľbách len o 104 hlasov viac ako sťažovateľ.»

6. Okrem už uvedeného sťažovateľ tiež namieta, že počas volebnej kampane došlo k porušeniu čl. 30 ods. 4 a čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) zo strany zvoleného kandidáta [REDAKOVANÉ], a to „vydaním a distribuovaním jeho volebného letáku, nakoľko v tomto volebnom letáku na dvoch stranách ničím nepodloženými a nepravdivými vyjadreniami diskreditoval sťažovateľa ako protikandidáta, a to napr. tvrdeniami, že zavádza ľudí, že je prepojený s developermi, že rozvrátil medziľudské vzťahy na mestskom úrade, že nie je schopný viesť rokovania mestského zastupiteľstva, že nerešpektuje uznesenia mestského zastupiteľstva, že jeho konaním mesto prichádzalo o desiatky tisíc eur, ktoré mohli byť použité na výstavbu ciest (pozn.: téma dopravy je v Stupave medzi obyvateľmi veľmi aktuálna a významná) etc., čím bezpochyby výrazným spôsobom nekalo ovplyvňoval mienku voličov a snažil sa ich priamo odradiť od voľby sťažovateľa za poslanca do zastupiteľstva BSK.

V tomto volebnom letáku zvoleného kandidáta [REDAKOVANÉ] bola navyše v rubrike *Názory na kandidáta uverejnená verejná podpora [REDAKOVANÉ] od [REDAKOVANÉ]*, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] ktorý sa však vyjadril, že bol v súkromnom rozhovore oslovený, aby sa vyjadril, čo si myslí o kandidatúre p. [REDAKOVANÉ] na poslanca samosprávneho kraja. V tomto súkromnom rozhovore sa údajne vyjadril, že je za to, aby do verejného - politického sektora prenikali kresťanské hodnoty, avšak vôbec nebol informovaný a preto ani nemal vedomosť, že toto jeho vyjadrenie bude uverejnené vo volebnom letáku pána [REDAKOVANÉ] a odprezentované ako jeho verejná podpora [REDAKOVANÉ] do volieb.

Je nepochybné, že uverejnené, verejné vyjadrenie podpory [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zvolenému kandidátovi [REDAKOVANÉ] výrazne ovplyvnilo mienku v príslušnom volebnom obvode početnej, nábožensky založenej skupiny voličov, pričom [REDAKOVANÉ] sa podľa jeho vyjadrenia nikdy nevyjadril k verejnej podpore ktoréhokoľvek z kandidátov na poslanca zastupiteľstva BSK, a dokonca ani nemal vedomosť o tom, že má vyjsť volebný leták zvoleného kandidáta [REDAKOVANÉ].

Vzhľadom na vyššie uvedené má sťažovateľ zato, že nie len počas volebného moratória, ale uvedeným konaním došlo už počas volebnej kampane zo strany zvoleného kandidáta p. [REDAKOVANÉ] k zjavnému a závažnému porušeniu Ústavou SR garantovaných práv sťažovateľa, a to práv garantovaných v čl. 30 ods. 4 a či. 31 Ústavy SR, a preto sťažovateľ navrhuje Ústavnému súdu, aby nálezom vyhlásil voľby do orgánu územnej samosprávy - samosprávnych krajov v príslušnom volebnom obvode za neplatné.“.

7. Vychádzajúc z už uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol tak, že „nálezom vyhlási voľby do orgánu územnej samosprávy - zastupiteľstva bratislavského samosprávneho kraja vo volebnom obvode č. 16 pre Borinku, Marianku a Stupavu za neplatné“.

II.

8. Na preukázanie svojich tvrdení sťažovateľ k sťažnosti pripojil fotografiu petície pred budovou Mestského kultúrneho a informačného centra v Stupave, v ktorej prebiehali

voľby, dve fotografie petície pred budovou Mestského úradu v Stupave, v ktorej prebiehali voľby, dve fotografie petičného hárku, videozáznam vyhotovený počas natáčania videozáznamu televízneho spravodajstva, čestné prehlásenie [REDAKOVANÉ], „svedectvo“ [REDAKOVANÉ], čestné prehlásenie [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], printscreeny z konta zvoleného kandidáta na sociálnej sieti Facebook a volebný leták zvoleného kandidáta.

9. [REDAKOVANÉ] vo svojom čestnom prehlásení uviedla:

„Dňa 4.11.2017, v deň konania volieb do VÚC, sa v Stupave konala petícia za zastavenie hazardu v obci. Sama som kandidovala za poslankyňu do VÚC, takže dianie v Stupave som pozorne sledovala už dlho pred voľbami a nezachytila som, že by sa petícia konala aj pred dňom volieb.

Išla som voliť cca o 8,30 hod. do volebnej miestnosti v MŠ na Hviezdoslavovej ul. v Stupave. Hneď za dverami ma nátlakovo oslovila 2-členná skupina zberačov podpisov a predložila mi hárok, kde ako petičný výbor je podpísaný p. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ktorý tiež kandidoval za poslanca do VÚC v rovnakých voľbách, ďalej p. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ako som neskôr zistila člen volebnej komisie v obci Stupava v tých istých voľbách a ďalší.

Chodbička, v ktorej sa zbierali podpisy, má šírku cca 1 meter a dĺžku k vstupu do priestoru s urnami max 2 metre. Píšem to preto, že reálne sa nedalo zberačom vyhnúť, oslovovali každého pred vstupom do miestnosti s urnou a pred aktom volieb. Išlo o jednoznačné ovplyvňovanie voličov. Bola som rozhorčená a znechutená. Keďže však téma hazardu mi nie je ľahostajná, petíciu som podpísala. Bola som však skutočne zaskočená situáciou - idete voliť, je to veľmi závažný akt a niekto Vás takto vyruší.

Následne som išla na miestny trh, kde som stretala ľudí a viacerí vyjadrili rozhorčenie s konaním petície vo volebných miestnostiach resp. pred nimi. Napr. aj pred volebnou miestnosťou v kultúrnom dome boli petičiari a stáli v ceste ľuďom idúcim do volebnej miestnosti a každého jedného oslovovali. Napokon som zistila, že takto obsadené boli nielen všetky volebné miestnosti v Stupave ale aj všetky strategické body - pri Bille, na trhu atď.

Následne som dala na svoj facebook status, že sa mi nepáči spájanie volieb s petíciou, keď v oboch vystupuje rovnaký človek - p. [REDAKOVANÉ]. Dostalo sa mi poučania a vysvetľovania od viacerých ľudí, napr. p. [REDAKOVANÉ] a aj od manželky [REDAKOVANÉ]. Niektoré časti konverzácie na FB mám odfotené (tvoria prílohu čestného prehlásenia), samotný status a komentáre na FB som napokon na pokyn mojej reklamnej agentúry zmazala, lebo diskusia už bola dosť vyhrotená.

Zásadne nesúhlasím, aby sa takto zneužívala petícia v prospech kandidáta vo voľbách. Ako som aj v diskusii na FB opakovane zdôrazňovala, odstránenie hazardu z miest a obcí je závažná téma. Avšak konanie petície v deň volieb je nevhodné a dokonca nemorálne, ak sa spája s osobou kandidáta vo voľbách. To som aj vyjadrila na FB, že takto ja politiku robiť nechcem. “

10. [REDAKOVANÉ] v listine označenej ako „Svedectvo“ uviedla:

«Volit' sme šli okolo 14.00, 4.11. 2017. Pred vstupom do volebnej miestnosti na Agátovej ulici v Stupave nás s manželom zastavil mladík v tričku s nápisom Stupava proti hazardu a oslovil nás s výzvou, aby sme podpísali petíciu. Manžel sa ho spýtal kto je za petíciou, kto ju organizuje. Mladík odpovedal: „[REDAKOVANÉ]“. Povedali sme mu, že ideme voliť a ešte sa zastavíme potom. Manžel upozornil okrskovú komisiu, že pred volebnou miestnosťou sa zbierajú podpisy pod iniciatívu jedného z kandidátov na poslanca do zastupiteľstva samosprávneho kraja. Zrejme predseda komisie sa nás snažil presvedčiť, že je všetko v poriadku, že majú stanovisko Ministerstva vnútra, že sa podpisy pod petíciu pred volebnou miestnosťou zbierať môžu a dal nám prečítať v mobile mailové stanovisko. Keď sme protestovali, že stanovisko nerieši situáciu, keď je člen petičného výboru danej petície zároveň kandidátom na poslanca, snažil sa nás presvedčiť, že to je jedno. Tak sme sa ho spýtali, prečo zber podpisov pred volebnou miestnosťou tak angažované obhajuje. Povedal, že aj on je členom petičného výboru. Odvolili sme a po odchode z volebnej miestnosti, manžel oslovil mladíka zbierajúceho podpisy a vysvetlil mu, v čom je problém, že zbiera tam a v tej chvíli podpisy. Následne kontaktoval Štátnu komisiu pre kontrolu volieb a financovania politických strán a nahlásil podnet.

O hodinu a pol neskôr sme šli okolo volebnej miestnosti, ktorá sa nachádza priamo v budove mestského úradu. Tu bola dvojica, mladík v tričku Stupava proti hazardu, a aj

spolu s mladou ženou zbierali podpisy. Už z diaľky sme videli, že bol pri nich člen volebnej komisie z Agátovej ulice a niečo im energicky vysvetľoval. Kým sme dokráčali, odišiel. Dvojicu sme opäť upozornili, že nie je v poriadku, aby oslovovali voličov pred vstupom do volebnej miestnosti s petíciou, ktorú organizuje jeden z aktuálnych kandidátov na poslanca. Pýtali sme sa, prečo za nimi prišiel člen petičného výboru, ktorý bol predtým v komisii na Agátovej. Priznali, že im prišiel povedať, že je problém, ale majú ostať na mieste a naďalej oslovovať ľudí. Keď sme priestor opustili, opäť sa tam vrátil člen komisie z Agátovej.»

11. ██████████ vo svojom čestnom prehlásení uviedol:

«Dňa 4.11.2017 som volil vo voľbách do samosprávnych krajov. Približne o 14 hodine som prichádzal s manželkou a našimi deťmi do volebnej miestnosti v Mestskom kultúrnom a informačnom centre v Stupave, kde priamo pred dverami volebnej miestnosti ma oslovil chlapec s tričkom Stupava proti hazardu. Spýtal sa ma či podpíšem petíciu, pri pohľade na petíciu som zazrel na nej hneď na dvoch miestach meno jedného z kandidátov na poslancov Bratislavského samosprávneho kraja – „██████████“. Spýtal som sa, kto organizuje túto petíciu, načo mi chlapec odpovedal, že „██████████“. Čiže daný zberač označil jedného člena petičného výboru a to konkrétne kandidáta na poslanca, žiadne iné meno neuviedol. Petíciu som sa v tom momente rozhodol nepodpísať, vošiel som voliť a volebnej komisie som sa spýtal, či je to v poriadku, že priamo pred miestnosťou zbierajú v mene jedného kandidáta podpisy pod petíciu. Jeden člen komisie veľmi proaktívne vystupoval v prospech tejto petície a ukázal mi na okamih nejaký preposlaný mail, ktorý mal byť údajne z ministerstva vnútra a jeho obsahom bolo, že „nie je možné zbierať podpisy pod petíciu bezprostredne v blízkosti volebnej miestnosti“. Keďže ale v mojom prípade priamo pred dverami do miestnosti boli zbierať podpisy, domnievam sa, že mohlo dôjsť k porušeniu volebného zákona. Aj ďalší voliči, ktorí prichádzali do miestnosti boli oslovovaní týmto zberačom za účelom podpísania petície. Po odvolení sme sa s deťmi presunuli na detské ihrisko v Stupave, ktoré je v blízkosti Mestského úradu Stupava. Po príchode na detské ihrisko okolo 14.50 hod. som spozoroval, že ďalší zberači podpisov stoja pred mestským úradom. Po nejakom čase sa pri nich objavil člen volebnej komisie z volebnej miestnosti, v ktorej sme volili my. Rozhodli sme sa priblížiť k nim a zbadali sme, že aj na mestskom úrade je volebná miestnosť. Situácia so zberom sa opakovala, vyhotovil som si

fotku jedného hárku a pýtal som sa, prečo zbierajú podpisy pod petíciu, ktorú organizuje jeden z kandidátov. V tom sa priblížila ku mne pani, ktorá celú situáciu sledovala a odpovedala mi na moje otázky, zatiaľ čo manželka hovorila so zberačmi. Uvedená pani sa nepredstavila, ale uviedla že je členkou petičného výboru a povedala, že je to za dobrú vec a že zbierať podpisy môžu. Keď som jej povedal, že ja rád popíšem, ale zajtra, pousmiala sa a povedala, že zajtra zbierať nebudú, že to už nebude mať zmysel. Vrátili sme sa na ihrisko, odkiaľ sme situáciu ešte približne do 16:30 sledovali. Po celý čas priebežne vchádzali do miestnosti voliči a tí boli oslovovaní zberačmi.»

12. [REDAKOVANÉ] vo svojom čestnom prehlásení uviedla, že *«dňa 4.11.2017 približne o 13.45 bola oslovená a vyzvaná na podpis „Petície proti hazardu“ pred budovou Mestského úradu v Stupave, a to pred vstúpením do volebnej miestnosti».*

13. [REDAKOVANÉ] vo svojom čestnom prehlásení uviedla, že *„bola dňa 4.11. 2017 okolo 17:00 počas trvania volieb do VÚC oslovená k podpisu petície proti hazardu v meste Stupava, pod ktorou bol podpísaný člen petičného výboru a kandidát na poslanca BSK [REDAKOVANÉ]. V budove Základnej školy kpt. Jána Nálepku v tom čase prebiehali voľby.“.*

14. [REDAKOVANÉ] vo svojom čestnom prehlásení uviedla, že *„bola dňa 4. 11. 2017 svedkom oslovovania voličov k podpisu petície proti hazardu v meste Stupava, pred samotným vstupom do volebnej miestnosti. Podpisy pod petíciou boli zbierané vo vestibule budovy Základnej školy kpt. Jána Nálepku, kde boli v tom čase otvorené dve volebné miestnosti pre voľby do orgánov Bratislavského samosprávneho kraja.“.*

15. [REDAKOVANÉ] vo svojom čestnom prehlásení uviedla, že *„bola dňa 4. 11. 2017, svedkom oslovovania voličov pod petíciu proti hazardu v meste Stupava, pred samotným vstupom do volebnej miestnosti. Podpisy pod petíciou boli zbierané vo vestibule škôlky na ulici Janka Kráľa, kde v tom čase prebiehali voľby do orgánov Bratislavského samosprávneho kraja a ja som bola zapisovateľkou v tomto volebnom okrsku.“.*

16. [REDACTED] vo svojom čestnom prehlásení uviedla, že „bola svedkom oslovovania voličov pod petíciu proti hazardu v meste Stupava, v čase konania volieb dňa 4.11.2017, pred jediným vstupom do volebnej miestnosti v budove Materskej školy na Hviezdoslavovej ulici v Stupave“.

17. [REDACTED] vo svojom čestnom prehlásení uviedla, že „bola svedkom oslovovania voličov pod petíciu proti hazardu v meste Stupava, v čase konania volieb dňa 4.11.2017, pred jediným vstupom do volebnej miestnosti v budove Základnej umeleckej školy“.

III.

18. Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

19. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

20. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

21. Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

22. Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

IV.

23. Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha, aby ústavný súd vyhlásil voľby do orgánu územnej samosprávy – Zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja vo volebnom obvode č. 16 pre Borinku, Marianku a Stupavu konané 4. novembra 2017 za neplatné.

Predmetom konania ústavného súdu je tak preskúmanie dôvodnosti námietok sťažovateľa, ktorými spochybňuje ústavnosť a zákonnosť volieb poslancov Zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja vo volebnom obvode č. 16 konaných 4. novembra 2017, a to z hľadiska ich možného reálneho vplyvu na výsledok napádaných volieb.

24. Podstata argumentácie sťažovateľa, ktorou odôvodňuje neústavnosť a nezákonnosť volieb do orgánu samosprávneho kraja konaných 4. novembra 2017, je založená na jeho tvrdení, že

- v deň konania volieb, t. j. v čase volebného moratória, bol pred volebnými miestnosťami v Stupave realizovaný zber podpisov pod petíciu proti hazardu v Stupave, pod ktorou bol na každom petičnom hárku ako člen petičného výboru ako prvý uvedený zvolený kandidát [REDAKOVANÉ], ktorý bol zároveň na každom petičnom hárku uvedený ako osoba určená pre styk s orgánmi verejnej moci, ako aj pre doručovanie, čím podľa názoru sťažovateľa malo dôjsť k porušeniu zákazu vedenia volebnej kampane v zmysle § 2 ods. 2 zákona o volebnej kampani v prospech zvoleného kandidáta, v dôsledku čoho bol sťažovateľ voči zvolenému kandidátovi znevýhodnený, a to v takom rozsahu a takou intenzitou, že došlo k porušeniu čl. 30 ods. 4 ústavy;

- počas volebnej kampane zvolený kandidát vydal a distribuoval volebný leták, v ktorom okrem iného nepodloženými a nepravdivými vyjadreniami diskreditoval sťažovateľa a zároveň v ňom uviedol, že má verejnú podporu [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] – [REDACTED], čím podľa názoru sťažovateľa malo dôjsť k porušeniu čl. 30 ods. 4 a čl. 31 ústavy.

25. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré by bránili jej prijatiu na ďalšie konanie, pričom v rámci tohto preskúmania ústavný súd zistil, že sťažnosť sťažovateľa je potrebné z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti odmietnuť. Uvedené ústavný súd odôvodňuje takto:

26. Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

27. Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre v prvom rade vyslovil, že osoby a inštitúcie zúčastnené na voľbách môžu porušiť relevantné ustanovenia volebných zákonov v rôznom rozsahu, intenzite, najmä však s rôznym dosahom na konečný výsledok volieb. Volebné súdnictvo je založené na predpoklade objektívnej príčinnej súvislosti medzi volebnou vadou a zložením zastupiteľského zboru alebo aspoň na nožnej príčinnej súvislosti (potenciálnej kauzalite). Túto možnú príčinnú súvislosť však netreba vykladať iba ako abstraktnú možnosť, ale treba ju v konaní riadne preukázať. Nie každé porušenie volebného zákona spochybňuje výsledok volieb. Naopak, uplatňuje sa vyvrátiteľná domnienka, podľa ktorej volebný výsledok zodpovedá vôli voličov. Predložiť dôkazy na vyvrátenie tejto domnienky je povinnosťou toho, kto volebné pochybenie namieta.

28. Inak povedané, právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa uplatní len vtedy, ak

k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušovanie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb, ktoré je spôsobilé spochybnit' voľby a ich výsledok ako prejav skutočnej vôle voličov.

29. Porušenie ústavnosti a zákonnosti v prípravnej fáze volieb môže mať podľa judikatúry ústavného súdu za následok iba vyhlásenie volieb za neplatné rovnako ako v prípade zistenia závažných ústavných, resp. zákonných nedostatkov vo fáze samotných volieb, ktoré nie je možné kvantifikovať z hľadiska správnosti volebného výsledku. Základným predpokladom zrušenia výsledku volieb je podľa názoru ústavného súdu preukázanie takých porušení zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom výsledku volieb, než bol vyhlásený, pričom nie sú pochybnosti o ústavnosti a zákonnosti prípravnej fázy volieb. Zároveň pritom platí, že preukázaný nedostatok musí byť kvantifikovateľný (napr. ak výsledky dokazovania nasvedčujú tomu, že zvolený bol iný kandidát, než ktorý bol vyhlásený za zvoleného, a pod.).

30. V rámci svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd v tejto súvislosti zároveň uviedol, že dosiahnutie absolútneho súladu prípravy a priebehu volebného procesu so zákonom je prakticky neuskutočniteľné. Ak by sa nespokojnosť politických strán a hnutí, resp. nezávislých kandidátov zúčastnených na voľbách s volebnými výsledkami prejavila vždy po voľbách iniciovaním konania pred ústavným súdom, môže to viesť k spochybňovaniu parlamentnej demokracie a inštitútu volieb. Vyhlásenie volieb za neplatné, resp. zrušenie ich výsledku z dôvodu nepatrného porušenia zákonných ustanovení totiž vytvára možnosti pre vedomú manipuláciu s voľbami.

31. Vo všeobecnosti tak platí, že na to, aby ústavný súd vyhovel volebnej sťažnosti, musia byť splnené tri základné predpoklady: a) zistenie protizákonnosti, resp. neústavnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, resp. porušenie ústavy, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a sťažovateľom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta, a c) intenzita protizákonnosti

volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov. Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb. V zmysle judikatúry ústavného súdu pritom voľby môžu byť spochybnené v zásade tromi spôsobmi, a to tým, že došlo k volebnej chybe (napr. nesprávne sčítanie hlasov a iné číselné omyly), k volebnému deliktu (napr. úmyselne nesprávne sčítanie alebo iné falšovanie volieb počas ich priebehu) alebo k neprípustnému ovplyvňovaniu výsledku hlasovania (oblasť nekalej volebnej súťaže a použitých prostriedkov volebnej kampane).

K namietanému porušeniu zákazu vedenia volebnej kampane v čase volebného moratória

32. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ primárne namieta porušenie zákazu vedenia volebnej kampane v čase volebného moratória, ku ktorému malo dôjsť tým, že v deň konania volieb, t. j. v čase volebného moratória, bol pred volebnými miestnosťami v Stupave realizovaný zber podpisov pod petíciu proti hazardu v Stupave, pod ktorou bol na každom petičnom hárku ako člen petičného výboru ako prvý uvedený zvolený kandidát.

33. Podľa § 2 ods. 2 zákona o volebnej kampani sa volebná kampaň začína dňom uverejnenia rozhodnutia o vyhlásení volieb v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a končí 48 hodín pred dňom konania volieb.

34. Podľa § 2 ods. 1 zákona o volebnej kampani sa volebnou kampaňou rozumie akákoľvek činnosť politickej strany, politického hnutia, koalície politických strán a politických hnutí, kandidátov a tretích strán podľa § 8, za ktorú sa obvykle platí úhrada, smerujúca k propagácii ich činnosti, cieľov a programu za účelom získania funkcie volenej podľa osobitného predpisu. Rozumie sa tým činnosť v prospech aj v neprospech subjektov podľa prvej vety.

35. Vychádzajúc z legálnej definície volebnej kampane obsiahnutej v zákone o volebnej kampani možno konštatovať, že jej podstata spočíva v „aktivite“, t. j. v činorodej iniciatíve buď politickej strany, politického hnutia, koalície politických strán a politických hnutí alebo kandidátov, prípadne iných subjektov, ktorá sa zameriava na aktívne šírenie, zverejňovanie, resp. propagovanie či už kandidujúcej politickej strany ako takej, alebo jej kandidáta, poprípade nezávislého kandidáta, spôsobom slúžiacim na jej/jeho podporu a prospech. Účelom uvedenej iniciatívy je aktívne ovplyvňovať formovanie názoru voličov na voľbách sa zúčastňujúcich kandidátov na volené funkcie, ktorá by sa mala premietnuť do odovzdania voličského hlasu v prospech toho-ktorého kandidáta, resp. politickej strany (koalíciu).

36. Z uvedeného možno ustáliť, že volebná kampaň spočíva v aktívnom sprístupňovaní informácií o kandidátovi alebo politickej strane do dispozičnej sféry voliča s cieľom ovplyvniť jeho voľbu.

37. Otázkou porušenia zákazu vedenia volebnej kampane v čase volebného moratória sa ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti v minulosti opakovane zaoberal. Možno pritom konštatovať, že kým vo svojej skoršej judikatúre (na ktorú poukazuje aj sťažovateľ) ústavný súd vymedzoval okruh činností zakázaných počas volebného moratória širšie, resp. všeobecnejšie, čo nepochybne súviselo aj s menšími skúsenosťami voličov so slobodnou súťažou politických síl a s tým súvisiacimi menšími skúsenosťami voličov s volebnou kampaňou, tak vo svojej novšej judikatúre ústavný súd pristupuje k užšiemu, resp. presnejšiemu vymedzeniu okruhu činností zakázaných počas volebného moratória.

Tento vývoj právneho názoru ústavného súdu na posúdenie otázky porušenia zákazu vedenia volebnej kampane v čase volebného moratória úzko súvisí s uplatňovaním teórie tzv. živej ústavy, resp. uplatňovaním tzv. evolutívneho výkladu ústavy (porovnaj napr. interpretačné prizmy uplatňované Európskym súdom pre ľudské práva), ktorým dochádza k zmene právnych noriem aj bez zmeny právneho textu. V dôsledku uvedeného tak plynutím času prirodzene dochádza aj k prekonávaniu niektorých starších rozhodnutí ústavného súdu rozhodnutiami novšími, obdobne ako to je i v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva. Z uvedeného tak vyplýva, že judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa

akejkoľvek problematiky nemožno interpretovať a aplikovať rigidne a ako navždy danú (nemennú), ale, naopak, je potrebné vnímať ju, posudzovať ju a aplikovať vo vývoji. Judikatúra ústavného súdu či iných orgánov súdneho typu v akejkoľvek oblasti nevyhnutne zahŕňa aj prelamovanie už skôr vyslovených (vlastných) právnych názorov. Ide o prirodzený jav, ktorý sa v rozhodovacej činnosti súdnych orgánov objektívne musí skôr či neskôr objaviť.

38. Z novších rozhodnutí ústavného súdu súvisiacich s problematikou volebného moratória, z ktorých ústavný súd vychádzal aj pri preskúmaní dôvodnosti námietok sťažovateľa, možno poukázať najmä na nasledujúce:

39. V uznesení sp. zn. PL. ÚS 12/2011 z 2. marca 2011, ktorým ústavný súd zamietol sťažnosť namietajúcu neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Ábelová konaných 27. novembra 2010, ústavný súd okrem iného konštatoval, že pre posúdenie otázky porušenia volebného moratória vhadzovaním letákov podporujúcich alebo poškodzujúcich povest' niektorého z kandidátov na post primátora (starostu) mesta (obce) do poštových schránok voličov nie je rozhodujúca skutočnosť, kedy voliči tieto letáky našli v poštovej schránke, resp. kedy sa s nimi oboznámili, rozhodujúci je čas, kedy boli predmetné letáky do poštových schránok voličov distribuované.

40. V uznesení sp. zn. PL. ÚS 15/2013 z 11. decembra 2013, ktorým ústavný súd odmietol sťažnosť namietajúcu neústavnosť a nezákonnosť volieb do orgánov Bratislavského samosprávneho kraja konaných 9. novembra 2013, ústavný súd okrem iného konštatoval, že volebná kampaň spočíva v aktívnom sprístupňovaní informácií o kandidátovi alebo politickej strane do dispozičnej sféry voliča s cieľom ovplyvniť jeho voľbu, pričom v tejto súvislosti nie je podstatné, kedy mal volič subjektívne možnosť oboznámiť sa s danou informáciou, ale kedy sa táto informácia objektívne dostala do zorného poľa jeho záujmu. Za porušenie volebného moratória možno považovať len takú situáciu, keď je verejnosti prvýkrát aktívne sprístupnená (nová) informácia o kandidátovi alebo kandidujúcej politickej strane v čase volebného moratória, t. j. situáciu, keď mal volič

možnosť prvýkrát sa objektívne s touto informáciou oboznámiť až v čase volebného moratória.

41. V uznesení sp. zn. PL. ÚS 7/2015 z 21. januára 2015, ktorým ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú sťažnosť namietajúcu neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Bánov konaných 15. novembra 2014, ústavný súd okrem iného konštatoval, že za porušenie volebného moratória možno považovať len takú situáciu, keď je verejnosti prvýkrát aktívne sprístupnená (nová) informácia o kandidátovi alebo kandidujúcej politickej strane v čase volebného moratória, t. j. situáciu, keď mal volič možnosť prvýkrát sa objektívne s touto informáciou oboznámiť až v čase volebného moratória.

42. V uznesení sp. zn. PL. ÚS 47/2014 z 18. februára 2015, ktorým ústavný súd zamietol sťažnosť namietajúcu neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu mestskej časti Košice-Sever konaných 15. novembra 2014, ústavný súd okrem iného konštatoval, že podstatu moratória pred voľbami, t. j. obdobia 48 hodín pred začatím volieb, nemožno striktno ponímať tak, že akýkoľvek kandidát, či už na post starostu/primátora alebo na post poslanca obecného/mestského zastupiteľstva, sa počas tohto obdobia moratória musí absolútne izolovať zo spoločenského diania a prerušiť akékoľvek sociálne kontakty na to, aby sa uplatnila striktná litera volebného zákona, ktorý treba vykladať v tomto smere reštriktívne. Podstatou moratória je to, aby v tomto období kandidát kandidujúci v komunálnych voľbách neprípustnou agitáciou neovplyvňoval a nezískaval priazeň a náklonnosť voličov, ktorým by bolo marené ich slobodné rozhodovanie. *A contrario* za porušenie moratória nemožno kvalifikovať akúkoľvek spoločenskú aktivitu kandidáta kandidujúceho v komunálnych voľbách, ale iba takú, ktorá má nepochybne znaky neprípustnej volebnej agitácie vo forme takého protiprávneho konania (napr. korupčné správanie, psychický nátlak a pod.), ktoré môže volebný výsledok ovplyvniť takým spôsobom, že bude nutné voľby zopakovať.

43. V uznesení sp. zn. PL. ÚS 52/2014 z 18. februára 2015, ktorým ústavný súd zamietol sťažnosť namietajúcu neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Oravská

Lesná konaných 15. novembra 2014, ústavný súd okrem iného konštatoval, že tvrdenia sťažovateľky o ovplyvňovaní voličov členmi volebných komisií nebolo možné potvrdiť, keďže vykonaným dokazovaním sa nepodarilo žiadnym spôsobom preukázať, čo bolo obsahom komunikácie medzi členmi volebných komisií a voličmi. Záver o tom, že medzi sťažovateľkou označenými členmi volebných komisií a voličmi dochádzalo ku komunikácii na tému voľby konkrétneho kandidáta, nie je možné vysloviť iba s poukazom na to, že sa označení členovia s voličmi počas priebehu volieb skutočne rozprávali.

44. V uznesení sp. zn. PL. ÚS 33/2014 z 25. februára 2015, ktorým ústavný súd zamietol sťažnosť namietajúcu neústavnosť a nezákonnosť volieb primátora mesta Šaštín-Strážske konaných 15. novembra 2014, ústavný súd okrem iného konštatoval, že podstata volebnej kampane spočíva v „aktivite“, t. j. v činorodej iniciatíve buď politickej strany, alebo nezávislého kandidáta, prípadne iných subjektov zúčastňujúcich sa na volebnom procese, ktorá je zameraná na aktívne šírenie, zverejňovanie, resp. propagovanie či už kandidujúcej politickej strany ako takej, alebo jej kandidáta, prípadne nezávislého kandidáta, spôsobom slúžiacim na jej (jeho) podporu a prospech. Účelom takejto aktivity je aktívne ovplyvňovať formovanie názoru voličov na volieb sa zúčastňujúcich kandidátov na volené funkcie, ktorá by sa mala premietnuť do odovzdania voličského hlasu v prospech toho-ktorého kandidáta, resp. politickej strany (koalície). Volebná kampaň teda spočíva v aktívnom sprístupňovaní informácií o kandidátovi alebo politickej strane do dispozičnej sféry voliča s cieľom ovplyvniť jeho voľbu, pričom v súvislosti s porušovaním volebného moratória nie je podstatné, kedy mal volič subjektívne možnosť oboznámiť sa s danou informáciou, ale kedy sa táto informácia objektívne dostala do zorného poľa jeho záujmu.

Zákaz volebnej kampane predstavuje zásah zákonodarcu do slobody prejavu a práva na informácie (čl. 26 ods. 1 ústavy). Ustanovením tohto zákazu sa nastoľuje rovnováha záujmov medzi osobami uplatňujúcimi právo podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a subjektmi práv podľa čl. 26 ods. 1 ústavy. Predmetom obmedzení v čase volebného moratória nie je akékoľvek správanie, ktorým sa uskutočňuje sloboda prejavu alebo právo na informácie, ale iba rozširovanie informácií súvisiacich s voľbami, a to len vtedy, ak obsahom prejavu je informácia natolko závažná, že je v čase bezprostredne pred voľbami zjavne spôsobilá vyvolať zmenu rozhodnutia voličov odovzdať svoj hlas v prospech určitého kandidáta.

45. V uznesení sp. zn. PL. ÚS 62/2014 z 25. februára 2015, ktorým ústavný súd zamietol sťažnosť namietajúcu nezákonnosť a neústavnosť volieb do orgánov územnej samosprávy obce Vinodol konaných 15. novembra 2014, ústavný súd okrem iného konštatoval, že nie každá neférovosť pri vedení volebnej kampane a nie každé porušenie volebného moratória musí vyvolať právne dôsledky. Vo vzťahu k rozširovaniu volebných letákov v čase moratória v konkretizácii na vec sťažovateľov ústavný súd uvádza, že je dôležité, aby posudzoval obdobné námietky sťažovateľov pri rozhodovaní o volebných sťažnostiach s primeranou mierou zdržanlivosti, a to o to viac, že volebný leták v obci, ktorá má 1 580 oprávnených voličov a v ktorej sa väčšina obyvateľov navzájom pozná, spravidla sám osebe nie je spôsobilý bezprostredne a priamo ovplyvniť rozhodovanie voličov. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej už viackrát pri posudzovaní námietok sťažovateľov smerujúcich proti porušovaniu pravidiel volebnej kampane zdôraznil, že nemožno podceňovať voliča. Len intenzívnejší tlak na voliča prostredníctvom neférových praktík by totiž podľa názoru ústavného súdu mohol byť spôsobilý ovplyvniť tvorbu jeho slobodnej vôle, a zakladať tak volebnú vadu, ktorej dôsledkom by mohlo byť aj zrušenie výsledku volieb.

46. Vychádzajúc z uvedených rozhodnutí ústavného súdu týkajúcich sa posudzovania porušenia zákazu vedenia volebnej kampane počas volebného moratória možno sumarizovať, že:

- z predložených dôkazov musí jednoznačne vyplývať, že došlo k aktívnemu propagovaniu kandidáta, resp. aktívnemu ovplyvňovaniu formovania názorov voličov, nestačí len preukázať, že došlo k rozhovoru kandidáta, resp. tretích osôb s voličmi;

- za porušenie volebného moratória možno považovať len takú situáciu, keď je verejnosti prvýkrát aktívne sprístupnená nová informácia o kandidátovi až v čase volebného moratória;

- za porušenie moratória nemožno kvalifikovať akúkoľvek spoločenskú aktivitu kandidáta kandidujúceho vo voľbách, ale iba takú, ktorá má nepochybne znaky neprípustnej volebnej agitácie vo forme takého protiprávneho konania (napr. korupčné správanie,

psychický nátlak a pod.), ktoré môže volebný výsledok ovplyvniť takým spôsobom, že bude nutné voľby zopakovať.

47. Ústavný súd na základe dôkazov predložených sťažovateľom považuje za preukázané, že v čase volebného moratória bol pred volebnými miestnosťami v Stupave realizovaný zber podpisov pod petíciu proti hazardu v Stupave, pod ktorou bol na petičnom hárku ako člen petičného výboru ako prvý uvedený zvolený kandidát, ktorý bol zároveň na petičnom hárku uvedený ako osoba určená pre styk s orgánmi verejnej moci, ako aj pre doručovanie. Rovnako z dôkazov predložených sťažovateľom možno ustáliť, že osoby zbierajúce podpisy pod predmetnú petíciu oslovovali voličov, aby podpísali predmetnú petíciu.

48. Z dôkazov predložených sťažovateľom však nevyplýva, že došlo aj k aktívnemu propagovaniu kandidáta, resp. k aktívnemu ovplyvňovaniu formovania názorov voličov. Z dôkazov predložených sťažovateľom totiž vyplýva len to, že osoby zbierajúce podpisy oslovovali voličov, aby podpísali predmetnú petíciu, nevyplýva z nich však, že by tieto osoby aj aktívne presviedčali voličov, aby títo volili kandidáta [REDACTED]:

- z čestných prehlásení [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] vyplýva, že osoby zbierajúce podpisy pod predmetnú petíciu ich oslovili, aby podpísali petíciu, neuvádzajú však, že by ich tieto osoby aktívne presviedčali, aby volili kandidáta [REDACTED];
- z čestných prehlásení [REDACTED] a [REDACTED] vyplýva, že osoby zbierajúce podpisy pod predmetnú petíciu ich oslovili, aby podpísali predmetnú petíciu, neuvádzajú však, že by ich tieto osoby aktívne presviedčali, aby volili kandidáta [REDACTED], pričom až na priamu otázku [REDACTED] (teda nie na základe vlastnej iniciatívy) osoby zbierajúce podpisy pod predmetnú petíciu odpovedali, že za petíciou stojí kandidát [REDACTED];
- z čestných prehlásení [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] vyplýva, že videli, ako osoby zbierajúce podpisy pod predmetnú petíciu oslovujú voličov, aby podpísali predmetnú petíciu, neuvádzajú však, že by tieto osoby aktívne presviedčali voličov, aby volili kandidáta [REDACTED];

- obrazovozvukový záznam na priloženom CD nosiči obsahuje záznam rozhovoru televízneho reportéra s predsedom volebnej komisie [REDAKOVANÉ], nejde teda o záznam, ktorý by zaznamenával oslovovanie voličov osobami zbierajúcimi podpisy pod predmetnú petíciu a ich presvedčanie, aby volili kandidáta [REDAKOVANÉ].

49. Pre úplnosť ústavný súd vo vzťahu k skutočnosti, že na petičnom hárku bol ako člen petičného výboru ako prvý uvedený zvolený kandidát [REDAKOVANÉ], ktorý bol zároveň na každom petičnom hárku uvedený ako osoba určená pre styk s orgánmi verejnej moci, ako aj pre doručovanie, zároveň konštatuje, že v zmysle § 4a ods. 5 zákona č. 85/1990 Zb. o petičnom práve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o petičnom práve“) musí byť na každom podpisovom hárku uvedené meno, priezvisko a adresa pobytu osoby určenej na zastupovanie petície v styku s orgánom verejnej moci, a teda uvedenie mena osoby zastupujúcej petíciu na každom podpisovom hárku je zákonom o petičnom práve výslovne vyžadovanou náležitosťou, ktorú samo osobe nemožno považovať za aktívne propagovanie kandidáta, resp. aktívne ovplyvňovanie formovania názorov voličov.

50. Vychádzajúc z už uvedeného možno konštatovať, že sťažovateľ nepreukázal, že by došlo k aktívnemu propagovaniu kandidáta, resp. k aktívnemu sprístupňovaniu informácií o zvolenom kandidátovi do dispozičnej sféry voliča s cieľom ovplyvniť jeho voľbu, a teda sťažovateľ nepreukázal, že by zber podpisov pod predmetnú petíciu napĺňal znaky volebnej kampane predpokladané § 2 ods. 1 zákona o volebnej kampani.

51. Pokiaľ ide o otázku, kedy bola verejnosti prvýkrát aktívne sprístupnená informácia, že zvolený kandidát [REDAKOVANÉ] je spojený s predmetnou petíciou proti hazardu v Stupave, z printscreenov z konta zvoleného kandidáta [REDAKOVANÉ] na sociálnej sieti Facebook, ktoré k sťažnosti priložil sťažovateľ, vyplýva, že podpisové hárky predmetnej petície proti hazardu v Stupave („*Petícia za Stupavu bez hazardných hier*“) boli na facebookovom konte zvoleného kandidáta zverejnené najneskôr 22. októbra 2016, t. j. viac ako rok pred konaním volieb do samosprávneho orgánu, ktoré napadol svojou sťažnosťou sťažovateľ.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že informácia o tom, že zvolený kandidát [REDAKOVANÉ] je spojený s predmetnou petíciou proti hazardu v Stupave, nebola verejnosti prvýkrát aktívne sprístupnená ako nová informácia o zvolenom kandidátovi až v čase volebného moratória, a teda zverejnenie tejto informácie v čase volebného moratória nemožno považovať za porušenie volebného moratória.

52. Napokon, pokiaľ ide o otázku, či zber podpisov pod predmetnú petíciu proti hazardu v Stupave nemal znaky neprípustnej volebnej agitácie vo forme takého protiprávneho konania (napr. korupčné správanie, psychický nátlak a pod.), ktoré môže volebný výsledok ovplyvniť takým spôsobom, že bude nutné voľby zopakovať, ústavný súd konštatuje, že zber podpisov pod predmetnú petíciu proti hazardu v Stupave nemal znaky neprípustnej volebnej agitácie vo forme protiprávneho konania spôsobilého ovplyvniť volebný výsledok, keďže sťažovateľ ústavnému súdu nepredložil žiadne dôkazy, ktorými by preukázal, že by v súvislosti so zberom podpisov pod predmetnú petíciu bol vyžadovaný/realizovaný akýkoľvek zásah Policajného zboru Slovenskej republiky smerujúci k zabráneniu narušenia verejného poriadku.

53. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že skutočnosť, že v čase volebného moratória bol pred volebnými miestnosťami v Stupave realizovaný zber podpisov pod petíciu proti hazardu v Stupave, pod ktorou bol na každom petičnom hárku ako člen petičného výboru ako prvý uvedený zvolený kandidát, ktorý bol zároveň na každom petičnom hárku uvedený ako osoba určená pre styk s orgánmi verejnej moci, ako aj pre doručovanie, sama osebe nepostačuje na záver o porušení volebného moratória, a teda na vyslovenie nezákonnosti volieb do orgánu samosprávneho kraja, keďže

- nebolo preukázané, že by pri zbere podpisov pod predmetnú petíciu došlo k aktívnemu sprístupňovaniu informácií o zvolenom kandidátovi do dispozičnej sféry voličov s cieľom ovplyvniť voľbu voličov, resp. nebolo preukázané aktívne ovplyvňovanie formovania názorov voličov;

- nebolo preukázané, že by išlo o novú informáciu sprístupnenú verejnosti až počas volebného moratória, a zároveň

- nebolo preukázané, že by zber podpisov pod predmetnú petíciu mal znaky neprípustnej volebnej agitácie vo forme protiprávneho konania spôsobilého ovplyvniť volebný výsledok.

54. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že skutočnosti uvádzané sťažovateľom nenasvedčujú, resp. nesignalizujú možné porušenie ústavy alebo zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, t. j. nesignalizujú neústavnosť alebo protizákonnosť volieb, ktorá je prvým nevyhnutným predpokladom na to, aby ústavný súd mohol volebnej sťažnosti vyhovieť.

55. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti námietky sťažovateľa týkajúcej sa porušenia volebného moratória, a preto ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu ústavy počas vedenia volebnej kampane

56. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta aj to, že v priebehu volebnej kampane došlo k porušeniu čl. 30 ods. 4 a čl. 31 ústavy, a to tým, že zvolený kandidát vydal a distribuoval volebný leták, v rámci ktorého okrem iného aj nepodloženými a nepravdivými vyjadreniami diskreditoval sťažovateľa a zároveň v tomto volebnom letáku uviedol, že má verejnú podporu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] správcu [REDAKOVANÉ]. Druhou okolnosťou, ktorá podľa názoru sťažovateľa bola spôsobilá spochybniť platnosť volieb do orgánu samosprávneho kraja, bol spôsob vedenia volebnej kampane zvoleným kandidátom.

57. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom predmetného volebného letáku a zistil, že tento naozaj obsahuje viaceré kritické vyjadrenia vo vzťahu k sťažovateľovi. Ústavný súd však konštatuje, že táto kritika nepresahuje mieru kritiky, s ktorou sa musí každý kandidát na verejnú volenú funkciu v rámci volebnej kampane vyrovnáť a ktorú musí byť pripravený znášať, pričom na túto kritiku môže v rámci volebnej kampane aj reagovať. Kritika

protikandidátov pritom tvorí štandardnú súčasť volebnej kampane pri komunikácii kandidátov na volené funkcie s voličmi.

58. V rámci oboznámenia sa s obsahom predmetného volebného letáku ústavný súd tiež zistil, že naozaj obsahuje aj text, z ktorého vyplýva, že zvolenému kandidátovi vyjadril podporu [REDACTED] – [REDACTED]. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že sťažovateľ okrem svojho tvrdenia spochybňujúceho reálnosť tejto podpory zvolenému kandidátovi nepredložil žiadne konkrétne dôkazy (napr. čestné prehlásenie [REDACTED]), ktorými by hodnoverne a presvedčivo preukázal svoje tvrdenie.

59. V súlade so svojou ustálenou judikatúrou ústavný súd zároveň vo vzťahu k obom sťažovateľovým námietkam k spôsobu vedenia volebnej kampane zvoleným kandidátom zdôrazňuje, že nie každá neférovosť pri vedení volebnej kampane musí vyvolať právne dôsledky. Za týchto okolností je dôležité, aby ústavný súd posudzoval obdobné námietky sťažovateľov pri rozhodovaní o volebných sťažnostiach s primeranou mierou zdržanlivosti, a to o to viac, že izolované tvrdenia spravidla samy osebe nie sú spôsobilé bezprostredne a priamo ovplyvniť rozhodovanie voličov. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej už viackrát pri posudzovaní námietok sťažovateľov smerujúcich proti porušovaniu pravidiel volebnej kampane zdôraznil, že nemožno podceňovať voliča. Len intenzívnejší tlak na voliča prostredníctvom neférových praktík by totiž podľa názoru ústavného súdu mohol byť spôsobilý ovplyvniť tvorbu jeho slobodnej vôle a zakladať tak volebnú vadu, ktorej dôsledkom by mohlo byť aj zrušenie výsledku volieb (m. m. PL. ÚS 78/2011, PL. ÚS 33/2014, PL. ÚS 35/2014 a iné).

60. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že skutočnosti uvádzané sťažovateľom nenasvedčujú, resp. nesignalizujú možné porušenie ústavy alebo zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, t. j. nesignalizujú neústavnosť alebo protizákonnosť volieb, ktorá je prvým nevyhnutným predpokladom na to, aby ústavný súd mohol volebnej sťažnosti vyhovieť.

61. Na tomto základe považuje ústavný súd aj túto námietku sťažovateľa za zjavne neopodstatnenú a na výsledok napádaných volieb do orgánu samosprávneho kraja nemajúcu vplyv, a preto ústavný súd aj túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

62. Ústavný súd na tomto mieste navyše opätovne pripomína, že podľa jeho ustálenej judikatúry len hrubé, závažné alebo opätovné porušenie zákona upravujúceho prípravu a priebeh volieb môže byť dôvodom na uplatnenie právomoci ústavného súdu podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pričom zistené nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok napádaných volieb. Túto skutočnosť však musí sťažovateľ nielen tvrdiť, ale aj doložiť dôkazmi. Dôkazné bremeno znáša sťažovateľ (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 35/03, PL. ÚS 3/2010). Vzhľadom na význam volieb v demokratickej spoločnosti a z neho vyplývajúcu prezumpciu ich ústavnosti a zákonnosti je na sťažovateľovi, aby v záujme prijatia jeho sťažnosti ústavným súdom na ďalšie konanie (pri predbežnom prerokovaní) kvalifikovaným spôsobom označil také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú, že jeho tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne možné, prípadne aspoň pravdepodobné a súčasne sú spôsobilé preukázať také porušenie volebného zákona, ktoré by v konečnom dôsledku odôvodňovalo záver o inom výsledku volieb, než aký bol vyhlásený. V tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že funkcia ústavného súdu v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže byť vykladaná tak extenzívne, že by v konečnom dôsledku jeho činnosť mala nahradzovať, prípadne dopĺňovať činnosť na to povolaných volebných či iných orgánov, a to dokonca v tom smere, že iba na základe špekulatívne formulovaných námietok bude ústavný súd podrobne rekonštruovať celý volebný proces (PL. ÚS 3/2010).

63. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd v závere konštatuje, že sťažovateľ nepredložil také relevantné dôkazy a ani nepoukázal na také porušenia ústavy alebo zákona o volebnej kampani, ktoré by boli v príčinnej súvislosti s tvrdenu neplatnosťou napadnutých volieb. Ústavný súd na základe uvedeného posúdil sťažnosť a sťažovateľom namietané nedostatky ako nespôsobilé na konštatovanie toho, že došlo k takému zásahu do

slobodnej súťaže politických síl, ktorý by mal za následok nezákonnosť a neústavnosť napadnutých volieb.

64. Na základe uvedeného preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2017